
Dues notícies sobre Carles Riba, jove

CARLES RIBA I ELS JOCS FLORALS DE BADALONA DE 1913, per
Maria-Reina Bastardas

Em proposo aquí de donar a conèixer una carta inèdita de Carles Riba (1893-1959) dirigida a Albert Bastardas i Sampere (1871-1944). Fou escrita el dia 23 d'agost de 1913 en paper amb capçalera impresa de l'«Ateneo Barcelonés — Particular»; diu així:¹

Distingit senyor:

He tingut l'honor / de ser senyalat pel premi ofert de / V. en els
jocs florals de Bada- / lona. Per un petit² caprici / inexplicable, amb
el *desconeixe-* / *ment*³ de la base del concurs / que s'hi referia, vaig
firmar / el plec amb el pseudònim / Pick-me-out. Hi afegia però / la
direcció meva (Aribau, 60, / 3.er 1.ª, Barcelona) i això ja // veu V.
que feia el pseudònim / gairebé inútil. Ademés els mem- / bres del jurat
Srs. Fabra, Massó / i Ventós i Sagarra estàn disposats / a respondre
de la meua iden- / titat. Esperant doncs de la li- / beralitat de V. que
voldrà ex- / cusar-me d'aquest caprici meu, / me plau de regradiar-lo
molt co- / ralment i d'oferir-me⁴ com a s. / devotíssim servidor.

Carles Riba Bracons

Barcelona. 23 Agost 1913

1. Aquesta carta i tots els altres documents mencionats es conserven a l'Arxiu Albert Bastardas i Sampere, de Barcelona, del qual té cura Alfred Pérez-Bastardas.

2. Entre *petit* i *caprici* hi ha una *p* ratllada.

3. Subratllat a l'original.

4. La *d* fou escrita damunt d'una *o* ratllada.

Sens dubte la carta oferiria certes dificultats d'interpretació si no sabéssim la història que hi ha al darrera; per sort, la recerca de les circumstàncies que l'envolten ha estat facilitada en gran mesura per altres papers conservats juntament amb la carta. Les exposo a continuació molt succintament.

El centre catalanista Gent Nova de Badalona celebrava el primer dia de la Festa Major de la ciutat, el dia 15 d'agost, la Festa dels Jocs Florals de Badalona. Quan es disposaven a organitzar la desena edició d'aquests jocs florals, el president (M. Cuixart i Cuixart) i el secretari (P. de Tera) del centre es dirigiren, en una carta datada a Badalona el 30 d'abril de 1913, a Albert Bastardas, aleshores diputat provincial, per demanar-li que «tinga a be concedir un premi en l'esmentat certamen, qual tema i qualitat quedaria a la elecció de vostè».

Juntament amb aquesta carta conservem també l'esborrany, inacabat i sense datar, de la resposta d'Albert Bastardas; entre altres coses diu: «he pensat oferir, si els sembla bé, un exemplar encuadernat de les Obres Completes d'en Maragall, al millor *cuento*, narració ó noveleta de curtes dimensions» (el subratllat és de l'original).

La proposta d'Albert Bastardas va ser acceptada i en el cartell de premis de la convocatòria, datat el 7 de juny a Badalona, apareix entre el premis extraordinaris⁵ un desè premi consistent en les «Obres complertes d'en Joan Maragall (recent edició relligada en tela)⁶ que ofereix D. Albert Bastardas, Diputat provincial, al mellor conte, narració ó noveleta de curtes dimensions». Veiem que es reproduïen quasi exactament els mots de l'esborrany.

En el mateix cartell-convocatòria apareix també la composició del jurat format per Pere Corominas (president), Emili Guanyavents, Pompeu Fabra, Josep M.ª de Segarra (*sic*), Josep Massó-Ventós, Enric Clapés i J. Rodergas Calmell (secretari). Tres dels membres d'aquest jurat són els que Riba citava en la seva carta com a testimonis de la seva identitat.

En la convocatòria també hi figuren, sota l'encapçalament d'*Observacions*, les bases del concurs; entre d'altres coses es fan constar les condicions següents: «Totes les composicions deuran esser rigurosament inèdites i escrites en català, essent condició necessària que vinguin en lletra clara intel·ligible i acompanyades d'un plec clòs que continga el nom de l'autor i porti escrit al damunt el títol i lema de la composició, amb el ben entès de que no s'entregarà el premi a l'autor qual nom no consti ben expressat en el plec respectiu o vagi en forma d'anagrama, pseudònim o altra contrassenya». Era, doncs, ben clar que el plec clos no podia anar signat amb un pseudònim. Aquesta és la base que Riba diu que desconeixia, cosa que no és gens sorprenent perquè és la premsa diària la que s'encarrega de difondre aquestes convocatòries amb notes sovint massa breus. Per altra banda, en aquesta època els poetes més joves procuraven de concursar a tots els Jocs Florals que podien sense preocupar-se gaire de les condicions requerides en les convocatòries. Era gairebé una rutina.

El 23 d'agost el setmanari «Gent Nova» de Badalona, portaveu del centre catalanista del mateix nom, publica una llarga ressenya titulada «La Festa dels

5. Entre els premis extraordinaris oferts per diferents personalitats i entitats hi ha dues medalles d'argent catalanes (per a un sol premi), una escrivania d'argent, cinc objectes d'art, tres premis de cent pessetes i un de cinquanta. L'ofert per A. Bastardas és l'únic consistent en llibres.

6. Es tracta de l'edició de 1912-1913, que consta de dues sèries, la catalana de cinc volums i la castellana de sis. *Obres completes d'En Joan Maragall* (Barcelona 1912-1913).

Jocs Florals». L'autor descriu l'acte⁷ que tingué lloc al Saló-Cine-Nou, reproduceix el discurs del president del jurat, Pere Corominas,⁸ i dóna una relació de les obres i autors que resultaren premiats.⁹ Quan arriba al premi que ara ens interessa diu: «El premi X, per son "Conte de la princesa dançaire i el príncep poeta", en *Pick-me-out*». Aquest era, tal i com diu la carta, el pseudònim amb què Riba havia firmat la plica. La ressenya fa constar també que «els autors premiats al pujar a recollir el premi i al llegir-se els seus treballs eren aplaudits»; no es fa cap comentari sobre aquest desè premi, que, tal com es dedueix de la carta, no va poder ser recollit per Riba.

Heus ací, doncs, el context en què s'inscriu la carta: Riba, que ja havia guanyat la Flor Natural en els Jocs Florals de Girona l'any 1911, participava ara en els de Badalona de 1913 amb una narració breu titulada «Conte de la princesa dançaire i el príncep poeta».¹⁰ El conte va ésser considerat pel jurat com a mereixedor d'un dels premis extraordinaris, el desè, que consistia en les *Obres completes* de Maragall. Però el premi no va poder ser lliurat a Riba, que havia firmat el plec amb un pseudònim, «*Pick-me-out*», que interpreto com una mena de desafiament al lector: «Endevina qui sóc». Això anava obertament contra una de les bases establertes en la convocatòria. El premi devia retornar o restar a disposició d'Albert Bastardas, que l'havia dotat. Riba li escriu per excusar-se. No demana res ni fa allusió al premi, però el premi és la finalitat primera de la carta, com ens ho fa veure la insistència a deixar fora de tot dubte la seva identitat. També parla de liberalitat. La resposta va ser afirmativa i ràpida¹¹ tal com ho indica l'existència a la biblioteca d'Albert Bastardas d'un exemplar de la traducció de Riba de les *Bucòliques* de Virgili¹² amb la següent dedicatòria: «A D. Albert Bastardas, penyora de profund agraïment de s. d. C. Riba Bracons. agost 1913».

Ni la carta ni l'anècdota en què s'inscriu no tenen gaire interès per elles mateixes, però és una de les primeres cartes de Riba que ens ha pervingut i, amb l'ajut d'altres fonts, alguna cosa ens podrà dir sobre la manera de ser i de

7. La ressenya és molt detallada i això la fa interessant. Fa constar l'assistència d'Albert Bastardas entre d'altres personalitats, però no figura entre els assistents els membres del jurat Emili Guanyavents i Josep Maria de Sagarra. Ultra el discurs de Pere Corominas, reproduceix el de gràcies de Massó-Ventós, llegit per Joan Clapés.

8. Aquest discurs no ha estat recollit a Pere COROMINES, *Obres completes*, recopilació i notes de J. Corominas (Barcelona 1972).

9. La Flor Natural d'aquests Jocs Florals va ésser atorgada a Joan Arús i Colomer per la seva «Oda a les esposes», l'Englantina a J. Costa Pomés pel seu «Via Crucis» i la Viola d'Or i Argent a Emili Pòlit per «Tarongers místics». Entre els premis extraordinaris (alguns no van ésser atorgats) destaquem el premi v atorgat a Carme Karr (1865-1943), l'única dona premiada, «que pujà a recollir-lo acompanyada del senyor Corominas i altres individus del jurat», i també el premi vi a la millor poesia humorística (cent pessetes) atorgat a Jaume Bofill i Mates (1878-1933) per «Volanderes» i el premi viii (una escrivania d'argent) a Antoni Rovira i Virgili (1882-1949) per les «Notes de lexicografia catalana». Carme Karr havia presidit el jurat dels Jocs Florals de Badalona corresponents a l'any anterior, per als quals havia dotat un premi per a la millor col·lecció de rondalles per a infants, al qual només podien concórrer dones («Gent Nova», núm. 548, 25 de maig de 1912).

10. Aquest conte no apareix amb aquest títol a les *Obres completes* de Carles Riba (Barcelona 1965, edició a cura de J. Ll. Marfany); no sembla tampoc que el títol pugui correspondre a cap dels altres contes que hi són publicats.

11. L'edició de les *Obres completes* de Maragall de 1912-1913 no figura actualment a la «Biblioteca Carles Ribes», ara a l'Institut d'Estudis Catalans.

12. C. RIBA BRACONS, *Les Bucòliques de Virgili* (Barcelona 1911).

fer de Carles Riba als vint anys i, sobretot, ens dóna un ambient;¹³ és significatiu que només en explicar aquesta petita història hàgim hagut de citar una desena de noms importants en la història de les lletres catalanes, alguns dels quals llavors eren solament joveníssimes promeses.

Maria-REINA BASTARDAS

13. És l'ambient que Sagarra descriu admirablement en les seves *Memòries* (1954), especialment en els capítols III i IV de la quarta part. Sagarra, un any més jove que Riba, havia obtingut, amb un èxit esclatant, l'Englantina d'Or en els Jocs Florals de Barcelona de 1913, precisament unes setmanes abans que es fes pública la composició del jurat del certamen de Badalona del qual ja hem vist que Sagarra era membre.